

Suvestinė redakcija nuo 2017-01-18

Įsakymas paskelbtas: TAR 2015-02-23, i. k. 2015-02610

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTRAS

**ĮSAKYMAS
DĖL DISPEČERINIO ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS VALDYMO NUOSTATŲ
PATVIRTINIMO**

2015 m. vasario 20 d. Nr. 1-54
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo 6 straipsnio 2 punktu, 16 straipsnio 5 dalimi ir Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 31 straipsnio 10 punktu ir įgyvendindamas 2009 m. liepos 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyvos 2009/72/EB dėl elektros energijos vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinančios direktyvą 2003/54/EB, 15 straipsnio 3 dalį,

t v i r t i n u Dispečerinio elektros energetikos sistemos valdymo nuostatus (pridedama).

Energetikos ministras

Rokas Masiulis

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos energetikos ministro
2015 m. vasario 20 d. įsakymu Nr. 1-54

DISPEČERINIO ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS VALDYMO NUOSTATAI

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Dispečerinio elektros energetikos sistemos valdymo nuostatai (toliau – Nuostatai) nustato elektros energetikos sektoriuje elektros įrenginių dispečerinio valdymo struktūrą, reikalavimus dispečerinio operatyvinio valdymo organizavimui ir vykdymui.

2. Nuostatai privalomi fizinių, juridinių asmenų operatyviniams ir operatyviniams remonto darbuotojams, vykdančioms operatyvinę priežiūrą ar operatyvinius perjungimus elektros įrenginiuose.

3. Nuostatuose naudojamos sąvokos ir apibrėžimai:

3.1. **Dispečerinis elektros įrenginių valdymas** (toliau – **dispečerinis valdymas**) – techninių ir organizacinių priemonių visuma, garantuojanti patikimą, ekonomišką ir saugų elektros įrenginių įjungimą ir išjungimą, jų darbo režimo palaikymą, sutrikimų bei avarijų lokalizavimą ir darbo režimo atkūrimą.

3.2. **Operatyvinis elektros įrenginių tvarkymas** (toliau – **operatyvinis tvarkymas**) – operatyvinio darbuotojo leidimo davimas atlikti operatyvinį elektros įrenginių perjungimą kitos įmonės (padalinio) operatyviniam darbuotojui, tiesiogiai valdančiam elektros įrenginius.

3.3. **Operatyvinis elektros įrenginių valdymas** (toliau – **operatyvinis valdymas**) – operatyvinio darbuotojo tiesioginis vadovavimas kelių operatyvinio valdymo pakopų dispečeriams, arba jų veiksmų koordinavimas atliekant operatyvinį elektros įrenginių perjungimą.

3.4. **Operatyvinis elektros įrenginių perjungimas** (toliau – **operatyvinis perjungimas**) – operatyvinių arba operatyvinių remonto darbuotojų atliekamas elektros įrenginių būsenos keitimas.

3.5. **Operatyvinė elektros įrenginių priežiūra** (toliau – **operatyvinė priežiūra**) – veikiančių elektros tinklų ir elektros įrenginių techninę būklę užtikrinantys priežiūros ir valdymo darbai.

3.6. **Operatyvinis pokalbis** – informacijos apsikeitimas tarp darbuotojų, kurie valdo elektros energetikos sistemą, perdavimo ir (ar) skirstomąjį tinklą ir (ar) atlieka jo operatyvinę priežiūrą: užduočių, komandų ar leidimų dirbti elektros įrenginiuose ar su jais davimas ir informacijos apie darbų įvykdymą pateikimas.

3.7. **Paraiška** – nustatytos formos prašymas keisti elektros įrenginių būsenas arba įjungti naujus ar rekonstruotus įrenginius.

4. Kitos Nuostatuose vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip nurodyta Lietuvos Respublikos energetikos įstatyme, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatyme, Elektros tinklų naudojimo taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. birželio 18 d. įsakymu Nr. 1-116 „Dėl Elektros tinklų naudojimo taisyklių patvirtinimo“, Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. 1-100 „Dėl Saugos eksploatuojant elektros įrenginius taisyklių patvirtinimo“ ir kituose teisės aktuose.

II SKYRIUS DISPEČERINIO VALDYMO STRUKTŪRA

5. Dispečerinis valdymas nepriklauso nuo tinklų ir įrenginių nuosavybės formų ir vykdomas pagal pakopinę struktūrą, numatančią operatyvinės tvarkos, kontrolės ir valdymo funkcijų tarp pakopų pasiskirstymą, taip pat žemosios valdymo pakopos operatyvinį pavaldumą aukštajai.

Elektros energijos gamintojų (toliau – gamintojai) ir vartotojų operatyviniai darbuotojai pavaldūs tos pakopos dispečeriui, prie kurio operatyviai valdomų tinklų yra prijungti jų elektros įrenginiai.

6. Aukštosios pakopos funkciją atlieka perdavimo sistemos operatoriaus operatyviniai darbuotojai – elektros energetikos sistemos dispečeris (toliau – sistemos dispečeris), balanso dispečeris ir perdavimo tinklo dispečeris. Už elektros energetikos sistemos ir perdavimo tinklo 110–400 kV elektros įrenginių ir jų parametrų valdymą realiaame laike, atsakingi sistemos ir perdavimo tinklo dispečeriai. Šių dispečerių atsakomybės paskirstomos vadovaujantis perdavimo sistemos operatoriaus patvirtintu Elektros įrenginių operatyvinio valdymo ir tvarkymo sąrašu. Už elektros energetikos sistemos balanso, gamintojų elektrinių generacijos bei tarp sisteminių asinchroninių jungčių valdymą realiaame laike, atsakingas balanso dispečeris.

7. Žemosios pakopos funkciją atlieka skirstomųjų tinklų operatoriaus operatyviniai darbuotojai, atsakingi už skirstomųjų tinklų įrenginių ir jų parametrų valdymą realiaame laike (toliau – skirstomųjų tinklų dispečeris).

8. Kiekvienai dispečerinio valdymo pakopai nustatomos dvi elektros įrenginių valdymo kategorijos: operatyvinio valdymo ir operatyvinio tvarkymo.

9. Aukštoji pakopa (sistemos, balanso ir perdavimo tinklo dispečeriai) operatyviai valdo:

9.1. 110–400 kV įtampos elektros įrenginius, jų relinę apsaugą ir automatiką bei avarijų prevencijos automatiką;

9.2. 330 kV transformatorių pastotės 10 kV renkamąsias šynas.

10. Aukštoji pakopa (sistemos, balanso ir perdavimo tinklo dispečeriai) operatyviai tvarko:

10.1. elektros energetikos sistemos įrenginius, kuriuos tiesiogiai valdo kitos valstybės ar kitos įmonės operatyvinis darbuotojas ir kurių išjungimas / įjungimas turi įtakos perdavimo sistemos ar trečiųjų šalių elektros įrenginių patikimam darbui;

10.2. 110 kV galios transformatorius, jų relinę apsaugą ir automatiką;

10.3. 5 MW ir didesnės galios generuojančius elektros įrenginius prijungtus prie perdavimo tinklo;

10.4. 110 kV transformatorių pastotėse esančius 0,4–35 kV matavimo transformatorius, įrengtus komercinei elektros energijos apskaitai su perdavimo tinklo vartotojais;

10.5. 6–35 kV elektros įrenginių, automatiškai atjungiančių vartotojų įrenginius, pažemėjus dažniui, automatiką.

11. Žemoji pakopa (skirstomųjų tinklų dispečeriai) operatyviai valdo:

11.1. 110 kV galios transformatorius, jų relinę apsaugą ir automatiką;

11.2. 0,4–35 kV elektros linijas, prijungtas prie elektrinių skirstyklų, jų relinę apsaugą ir automatiką;

11.3. 0,4–35 kV elektros įrenginius, elektros linijas (jų relinę apsaugą ir automatiką), esančius skirstomųjų tinklų teritorijoje, skirstomųjų tinklų operatoriaus nuosavybėje ir eksploatuojamus pagal šalių sutartis;

11.4. 6–35 kV elektros įrenginių, automatiškai atjungiančių vartotojų elektros įrenginius, pažemėjus dažniui, automatiką;

11.5. 110 kV transformatorių pastotėse esančius 0,4–35 kV matavimo transformatorius;

11.6. 330 kV transformatorių pastotės 10 kV renkamąsias šynas, prie kurių prijungtos skirstomųjų tinklų linijos.

12. Žemoji pakopa (skirstomųjų tinklų dispečeris) operatyviai tvarko:

12.1. elektrinių 6–35 kV skirstyklų elektros įrenginius, išskyrus savųjų reikmių įrenginius;

12.2. vartotojų nuosavybėje esančius 0,4–35 kV elektros įrenginius, kurie įtakoja skirstomųjų tinklų darbo režimus;

12.3. 330 kV transformatorių pastotės 10 kV šynas, prie kurių prijungtos skirstomųjų tinklų elektros linijos;

12.4. fizinių ar juridinių asmenų elektros energiją generuojančius įrenginius, prijungtus prie skirstomųjų tinklų operatoriaus valdomų tinklų.

13. Perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriai (toliau – operatoriai) ir gamintojų bei vartotojų operatyviniai padaliniai, esant poreikiui kada elektros įrenginius aptarnauja kelių

įmonių darbuotojai, darbams atlikti ir įrenginiams operatyviai prižiūrėti, parengia Elektrotechnikos darbuotojų tarpusavio santykių nuostatus, kuriuose detalai aprašo savo kompetencijas, funkcijas, teises ir pareigas, vykdant susijusių elektros įrenginių operatyvinį valdymą.

14. Perdavimo sistemos operatoriaus dispečerio (sistemos, balanso ir perdavimo tinklo dispečerio) operatyviai valdomų ir tvarkomų elektros įrenginių sąrašus, tvirtina perdavimo sistemos operatoriaus vadovo įgalioti asmenys. Operatyviai valdomų ir tvarkomų įrenginių sąrašai turi būti suderinti su skirstomųjų tinklų, gamintojų ar vartotojų įgaliotais asmenimis.

15. Skirstomųjų tinklų operatoriaus dispečerio operatyviai valdomų ir tvarkomų elektros įrenginių sąrašus, tvirtina skirstomųjų tinklų operatoriaus vadovo įgalioti asmenys. Sąrašai turi būti suderinti su perdavimo sistemos operatoriaus įgaliotais asmenimis.

16. Kitokį nei Nuostatuose nustatytą operatyviai valdomų ir tvarkomų elektros įrenginių pasiskirstymą galima numatyti sudarant elektrotechnikos darbuotojų tarpusavio santykių nuostatus.

III SKYRIUS DISPEČERINIO VALDYMO ORGANIZAVIMAS

PIRMASIS SKIRSNIS DISPEČERINIO VALDYMO INFORMACIJA

17. Perdavimo sistemos operatorius su skirstomųjų tinklų ir kitų valstybių operatoriais, gamintojais ir vartotojais, su kuriais yra pasirašyti arba turi būti pasirašomi elektrotechnikos darbuotojų tarpusavio santykių nuostatai, vieną kartą per metus, sausio mėnesį, apsikeičia operatyvinių darbuotojų sąrašais. Sąraše turi būti nurodyti operatyvinių darbuotojų vardai, pavardės, pareigos, telefonų numeriai, elektroninio pašto adresai. Įvykus operatyvinių darbuotojų ir (ar) jų kontaktinių duomenų pasikeitimams, šalys viena kitą apie tai informuoja nedelsiant, ne vėliau kaip darbą pradeda naujas operatyvinis darbuotojas.

18. Operatoriai, gamintojai ir vartotojai, Elektrotechnikos darbuotojų tarpusavio santykių nuostatuose nustatyta tvarka ar kitais tarpusavyje suderintais būdais, pateikia vieni kitiems reikiamus duomenis (aktyviosios ir reaktyviosios galios srautų bei įtampų dydžius, 110 kV transformatorių atšakų padėtis, komutacinių aparatų padėtis realiu laiku, atskyrimo riboje esančių elektros įrenginių charakteristikas, elektros įrenginių sujungimų schemas, elektros įrenginių remonto grafikus ir kt.), reikalingus elektros tinklų darbo planavimui ir valdymui.

19. Operatoriai, gamintojai ir vartotojai, vadovaudamiesi Elektrinių ir elektros tinklų eksploatavimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2012 m. spalio 29 d. įsakymu Nr. 1-211 „Dėl Elektrinių ir elektros tinklų eksploatavimo taisyklių patvirtinimo“, Elektros tinklų naudojimo taisyklių, Avarijų ir technologinių sutrikimų likvidavimo instrukcijų, Elektrotechnikos darbuotojų tarpusavio santykių nuostatų reikalavimais ir laikydamiesi Energetikos įrenginių avarijų ir sutrikimų tyrimo ir apskaitos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. kovo 5 d. įsakymu Nr. 1-80 „Dėl Energetikos įrenginių avarijų ir sutrikimų tyrimo ir apskaitos nuostatų patvirtinimo“, reikalavimų, keičiasi informacija, kuri reikalinga operatyviam elektros įrenginių avarijų bei sutrikimų likvidavimui, priežasčių išsiaiškinimui ir tyrimui.

20. Perdavimo sistemos operatorius, vadovaudamasis Elektros tinklų naudojimo taisyklių reikalavimais, rengia elektros įrenginių avarijų prevencijos ir likvidavimo planą ir suderina jį su skirstomųjų tinklų operatoriais ir gamintojais, kurių elektrinės prijungtos prie perdavimo tinklo. Gamintojų operatyviniai darbuotojai perdavimo sistemos operatorių informuoja apie avarijų prevencijos ir likvidavimo plane suderintų priemonių nebuvimą ar nepakankamumą.

21. Visi perdavimo tinklų naudotojai, perdavimo sistemos operatoriumi koordinuojant datą ir laiką, privalo atlikti elektros įrenginių avarijų prevencijos automatikos atjungiamų apkrovų kontrolinius matavimus (du kartus per metus – vasaros minimumo ir žiemos maksimumo periodais).

22. Perdavimo sistemos operatorius ir gamintojai, dalyvaujantys elektros energijos biržoje, biržos operatoriui teikia informaciją vadovaujantis biržos operatoriaus nustatytais reikalavimais.

ANTRASIS SKIRSNIS ELEKTROS ĮRENGINIŲ OPERATYVINĖS IR PRINCIPINĖS SCHEMOS

23. Perdavimo sistemos operatorius rengia:

23.1 elektros energetikos sistemos 300–400 kV tinklo schemą. Schemą tvirtina perdavimo sistemos operatoriaus vadovo įgaliotas asmuo, atsakingas už dispečerinį valdymą;

23.2. elektros energetikos sistemos 110–400 kV tinklo normalių sujungimų schemą ir normalių nutraukimų sąrašą. Schemą ir sąrašą tvirtina perdavimo sistemos operatoriaus vadovo įgaliotas asmuo, atsakingas už dispečerinį valdymą;

23.3. elektros energetikos sistemos 110–400 kV tinklo operatyvinę schemą. Schemą tvirtina perdavimo sistemos operatoriaus vadovo įgaliotas asmuo atsakingas už dispečerinį valdymą;

23.4. perdavimo tinklo 110/10(6) kV, 110/35(27,5)/10 kV, 400/330/110/10 kV ir kitų įtampų transformatorių pastočių ir skirstyklų operatyviai valdomų elektros įrenginių operatyvines schemas. Schemas tvirtina perdavimo sistemos operatoriaus vadovo įgaliotas asmuo, atsakingas už dispečerinį valdymą. Patvirtintas schemas perdavimo sistemos operatorius pateikia skirstomųjų tinklų operatoriams, gamintojams ir vartotojams;

23.5. perdavimo tinklo 110/10(6) kV, 110/35(27,5)/10 kV, 400/330/110/10 kV ir kitų įtampų transformatorių pastočių ir skirstyklų operatyviai valdomų elektros įrenginių principines schemas. Schemas tvirtina perdavimo sistemos operatoriaus vadovo įgaliotas asmuo, atsakingas už techninę įrenginių priežiūrą.

24. Skirstomųjų tinklų operatorius rengia:

24.1. skirstomųjų tinklų 35–110 kV tinklų normalių sujungimų, 110/35/10-6 kV, 110/10-6 kV transformatorių pastočių operatyvines ir principines schemas. Skirstomųjų tinklų 35–110 kV tinklų normalių sujungimų, 110/35/10-6 kV, 110/10-6 kV transformatorių pastočių operatyvines schemas suderinamos su perdavimo sistemos operatoriaus vadovo įgaliotu asmeniu, atsakingu už dispečerinį valdymą. Schemas tvirtinamos skirstomųjų tinklų operatoriaus nustatyta tvarka;

24.2. skirstomųjų tinklų 35/10 kV, 35/6 kV transformatorių pastočių ir 6–10 kV, 6–10/0,4 kV skirstomųjų punktų elektros įrenginių operatyvines ir principines schemas, 10–0,4 kV elektros įrenginių principines, 6–10 kV tinklų operatyvines normalių sujungimų schemas ir normalių nutraukimų sąrašus. Schemas ir normalių nutraukimų sąrašai tvirtinami skirstomųjų tinklų operatoriaus nustatyta tvarka.

25. Kitų juridinių ar fizinių asmenų elektros tinklų schemas rengiamos ir tvirtinamos šių asmenų nustatyta tvarka.

26. Elektrinių operatyvines ir principines schemas rengia ir tvirtina gamintojų vadovų įgalioti asmenys, atsakingi už operatyvinį valdymą ir techninę įrenginių priežiūrą.

TREČIASIS SKIRSNIS ELEKTROS ĮRENGINIŲ ATJUNGIMO GRAFIKAI

27. Patikimam ir saugiam elektros tinklų eksploatavimui užtikrinti visiems 35–400 kV elektros įrenginiams turi būti sudaromi metiniai ir mėnesiniai planinių atjungimų grafikai.

28. Metinis elektros įrenginių atjungimų grafikas sudaromas nurodant numatyto remontuoti elektros įrenginio atjungimo mėnesį, atjungimo trukmę dienomis ir pagrindinius darbus.

29. Gamintojai ir vartotojai (turintys generuojančius elektros įrenginius) generuojančių elektros įrenginių, kurių įrengtoji galia 5 MW ir didesnė, atjungimų grafiką ateinantiems metams perdavimo sistemos operatoriui pateikia iki einamųjų metų rugpjūčio 1 d.

30. Perdavimo sistemos operatorius iki einamųjų metų rugpjūčio 20 d. sudaro jo operatyviniame valdyme ir tvarkyme esančių 300–400 kV elektros perdavimo linijų ir generuojančių elektros įrenginių atjungimų grafiką ateinantiems metams.

31. Perdavimo sistemos operatorius iki einamųjų metų lapkričio 15 d. sudaro visų 110–400 kV perdavimo tinklo elektros įrenginių ateinančių metų atjungimų grafiką ir jį perduoda skirstomųjų tinklų operatoriams, gamintojams ir vartotojams derinti. Derinimas atliekamas iki einamųjų metų lapkričio 30 d.

32. Skirstomųjų tinklų operatoriai, įvertinę perdavimo tinkle numatytus elektros įrenginių atjungimus, iki einamųjų metų lapkričio 30 d. sudaro savo 35–110 kV elektros įrenginių atjungimų grafiką ir pateikia jį derinti perdavimo sistemos operatoriumi.

33. 110–400 kV ir 35–110 kV elektros įrenginių atjungimų grafikai ateinantiems metams turi būti patvirtinti iki einamųjų metų gruodžio 15 d. Perdavimo sistemos operatorius iki einamųjų metų gruodžio 20 d. supažindina suinteresuotas šalis su patvirtintu ateinančių metų 110–400 kV perdavimo tinklo elektros įrenginių ir generuojančių įrenginių, esančių jo operatyviniame valdyme ir tvarkyme atjungimų grafiku. Patvirtintas metinis elektros įrenginių atjungimų grafikas nekoreguojamas – neplaniniai atjungimai ar kiti nukrypimai nuo metinio atjungimų grafiko įvertinami sudarant mėnesinius elektros įrenginių atjungimų grafikus.

34. Mėnesinis elektros įrenginių atjungimų grafikas sudaromas vadovaujantis metiniu elektros įrenginių atjungimų grafiku įvertinant papildomus metiniame atjungimų grafike nenumatytus darbus.

35. Perdavimo sistemos operatorius iki kiekvieno einamųjų metų mėnesio 4 d. sudaro jo operatyviniame valdyme ir tvarkyme esančių 300–400 kV elektros perdavimo linijų atjungimų grafiką ateinančiam mėnesiui. Šis grafikas derinamas iki kiekvieno einamųjų metų mėnesio 21 d.

36. Gamintojai ir vartotojai (turintys generuojančius elektros įrenginius) iki einamųjų metų mėnesio 10 d. perdavimo sistemos operatoriumi pateikia generuojančių elektros įrenginių, kurių įjungtoji galia 5 MW ir didesnė, atjungimų grafiką ateinančiam mėnesiui.

37. Perdavimo sistemos operatorius iki einamųjų metų mėnesio 10 d. sudaro visų 110–400 kV perdavimo tinklo elektros įrenginių ateinančio mėnesio atjungimų grafiką ir iki einamųjų metų mėnesio 20 d. suderina jį su skirstomųjų tinklų operatoriais, gamintojais ir vartotojais. Prioritetu laikomi aukštesnės įtampos elektros įrenginių atjungimai.

38. Perdavimo sistemos operatorius iki einamųjų metų mėnesio 25 d. (bet ne vėliau kaip 5 darbo dienos iki mėnesio pabaigos) patvirtina ir supažindina suinteresuotas šalis su patvirtintu ateinančio mėnesio 110–400 kV perdavimo tinklo elektros įrenginių ir generuojančių elektros įrenginių, esančių savo operatyviniame valdyme ir tvarkyme, atjungimų grafiku. Patvirtintas mėnesinis elektros įrenginių atjungimų grafikas nekoreguojamas – neplaniniai atjungimai ar kiti nukrypimai nuo mėnesinio atjungimų grafiko įvertinami pateikiant paraiškas.

39. Skirstomųjų tinklų operatoriaus elektros įrenginių metiniai ir mėnesiniai atjungimų grafikai sudaromi jo nustatyta tvarka.

40. Atjungti veikiančius arba esančius rezerve elektros įrenginius remontui, profilaktikai, techninei priežiūrai, bandymams, naujiems įrenginiams įrengti ar juos įjungti darbui, galima tik pagal iš anksto sudarytą ir suderintą mėnesinį elektros įrenginių atjungimų grafiką ir paraiškas. Elektros įrenginių, kurių atjungimas nebuvo numatytas mėnesiniame grafike yra neplaninis, o avariniai atsijungimai ir įrenginių atjungimai, kurie negalėjo būti numatyti iš anksto ir jie būtini norint užtikrinti saugų bei stabilų elektros tinklų darbą – avariniai.

KETVIRTASIS SKIRSNIS ELEKTROS ĮRENGINIŲ ATJUNGIMO PARAIŠKOS

41. Atjungti veikiančius arba esančius rezerve elektros įrenginius remontui, techninei priežiūrai, bandymams, naujiems įrenginiams įrengti ar juos įjungti darbui ar rezervui, neatsižvelgiant į tai, kad atjungimai yra numatyti patvirtintame mėnesiniame grafike, galima tik įforminus paraišką.

42. Paraiškoje numatytų darbų vykdymo laikas apima elektros įrenginių atjungimo, darbų vykdymo ir elektros įrenginių įjungimo laikus. Paraiškoje turi būti nurodyta paraiškos rūšis:

42.1. planinė – jei darbai buvo numatyti mėnesiniame grafike;

42.2. neplaninė – jei darbai nebuvo numatyti mėnesiniame grafike arba neatitinka mėnesiniame grafike suplanuoto laiko;

42.3. avarinė – jei buvo pastebėtas elektros įrenginio defektas ar gedimas, dėl kurio gali būti sugadinti elektros įrenginiai ar gali kilti pavojus žmonių gyvybei ar sveikatai, ar gali būti padaryta žala turtui ar aplinkai.

43. Gamintojų ir vartotojų paraiškos, perduodamos perdavimo sistemos ar skirstomųjų tinklų operatoriaus operatyviniams darbuotojams, pagal operatyviai valdomų elektros įrenginių priskyrimą, tvirtinamos gamintojo ar vartotojo įgaliotų asmenų.

44. Operatorių paraiškos, perduodamos aukštesnei ar žemesnei dispečerinio valdymo pakopai, pagal operatyviai valdomų elektros įrenginių priskyrimą, atitinkamai tvirtinamos operatorių vadovo įgaliotų asmenų atsakingų už dispečerinį valdymą.

45. Paraiškų, skirtų dirbti elektros energetikos įmonės viduje, įforminimo ir tvirtinimo tvarką nustato įmonės vadovas ar jo įgalioti asmenys.

46. Atsijungus perdavimo sistemos elektros įrenginiui, kuris įtakoja generacijos ar pjūvio pralaidumo sumažėjimą 100 MW ir daugiau, avarinę paraišką elektros įrenginius valdantis operatyvinis darbuotojas pateikia ne vėliau kaip per 1 val.

47. Paraiška darbui, kurį atliekant reikės nutraukti elektros energijos persiuntimą vartotojams, pateikiama įvertinus Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 m. vasario 11 d. įsakymu Nr. 1-38 „Dėl Elektros energijos tiekimo ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus ir apie tai pažymint paraiškoje.

48. Paraiškos perdavimo sistemos ar skirstomųjų tinklų operatorių dispečerinio valdymo padaliniais perduodamos šia tvarka:

48.1. planinės ir neplaninės paraiškos ateinančiai savaitei pateikiamos prieš 3 darbo dienas iki 11.00 val.;

48.2. avarinės paraiškos pateikiamos bet kuriuo paros metu.

49. Atsakymas į planines ir neplanines paraiškas pateikiamas ne vėliau kaip vieną darbo dieną prieš darbų pradžią iki 15.00 valandos.

50. Jei dėl kokių nors priežasčių elektros įrenginys nebuvo išjungtas paraiškoje numatytu laiku, įrenginio įjungimo laikas neperkeliamas ir lieka toks koks buvo nurodytas paraiškoje. Tuo atveju, kai elektros įrenginys išjungiamas pavėluotai dėl elektros energetikos sistemos darbo sąlygų, elektros įrenginio remonto laikas gali būti pratęstas arba numatytas kitu artimiausiu laiku.

51. Jei darbai pagal paraišką nebus baigti nustatytu laiku, paraiškos pratesimas įforminamas ne vėliau kaip prieš 5 darbo valandas iki numatyto paraiškoje elektros įrenginio įjungimo laiko.

52. Įjungti ir atjungti elektros įrenginius (taip pat ir bandymų tikslais) galima tik operatyviniam darbuotojui, kuris tuos įrenginius valdo, leidus.

53. Paraiškoje būtina nurodyti trumpiausią realų avarinį remontuojamo elektros įrenginio įjungimo laiką valandomis, per kurį pagal pareikalavimą (įvykus sutrikimui ar avarijai elektros energetikos sistemoje) elektros įrenginį būtų galima įjungti neatlikus visų remonto darbų ar bandymų. Avarinis įrenginio įjungimo laikas apima ir perjungimų laiką.

54. Paraiškos 35 kV ir aukštesnės įtampos įrenginių remonto termino pakeitimas ar pratęsimas turi būti pažymėtas paraiškoje arba įforminus naują paraišką, pažymėjus, kad tai yra tęsiami darbai bei nurodžius prieš tai buvusios paraiškos numerį, darbų pradžią. Apie pasikeitimus paraiškose visas suinteresuotas šalis informuoja operatyvinis darbuotojas, kurio operatyviniame valdyme yra remontuojami elektros įrenginiai.

55. Nauji ar rekonstruoti elektros įrenginiai gali būti įjungiami tik pagal iš anksto suderintą paraišką ir pateikus kitus, elektros įrenginių savininko nustatytus reikalavimus atitinkančius dokumentus (pažymą apie darbų pabaigą, elektros energetikos įmonės vadovo įgalioto asmens atsakingo už techninę priežiūrą tvarkomąjį dokumentą ir pan.).

56. Jei dėl statybos, naujų elektros įrenginių montavimo ar rekonstrukcijos darbų reikia išjungti 6 kV ar aukštesnės įtampos veikiančius elektros įrenginius bei numatyti atskirus darbų etapus ir eiliškumą, tai tokiems darbams būtina sudaryti atjungimų vykdymo grafiką bei prireikus parengti transformatorių pastočių ar linijų schemas kiekvienam statybos ar paruošiamajam etapui. Elektros įrenginių atjungimų vykdymo grafikai turi būti suderinti su suinteresuotomis šalimis ir patvirtinti šių šalių vadovų ar jų įgaliotų asmenų, atsakingų už techninę priežiūrą ir dispečerinį valdymą.

57. Derinant paraiškas, elektros energetikos įmonių asmenys, atsakingi už dispečerinį valdymą, atsižvelgdami į esamą elektros tinklų būklę, gali pakeisti paraiškoje nurodytą darbų pradžios ir pabaigos laiką, avarinį elektros įrenginio įjungimo laiką, paraiškos tipą.

58. Defektų šalinimui operatyvinio darbuotojo pamainos laiku, operatyvine tvarka (tai užfiksuojant operatyviniame žurnale neforminant paraiškos) operatyvinis darbuotojas gali leisti atjungti elektros įrenginį, jei užtikrinamas tinklų darbo patikimumas ir stabilumas. Jei pamainos metu elektros įrenginių smulkūs gedimai ar defektai nepašalinami, būtina įforminti paraišką.

59. Operatyvinis darbuotojas, atsižvelgdamas į esamą elektros energetikos sistemos ar tinklų būklę bei kitas aplinkybes, jo valdyme esančius elektros įrenginius gali leisti atjungti ar įjungti anksčiau arba vėliau paraiškoje nurodyto laiko. Tai turi būti suderinta su operatyviniu darbuotoju, kurio tvarkyme yra paraiškoje nurodytas elektros įrenginys.

60. Paraiškoje turi būti nurodyta:

- 60.1. paraiškos numeris;
- 60.2. fizinio ar juridinio asmens pavadinimas;
- 60.3. objekto pavadinimas;
- 60.4. įrenginio tipas ir pavadinimas;
- 60.5. įrenginio būsenos pakeitimo tikslas (darbai);
- 60.6. paraiškos rūšis (planinė, neplaninė, avarinė);
- 60.7. avarinis įrenginio įjungimo laikas;
- 60.8. elektros energiją generuojantiems įrenginiams nurodomas disponuojamos galios sumažėjimas bei likutinė disponuojama galia;
- 60.9. prašomi paraiškos pradžios ir pabaigos laikai;
- 60.10. leidžiami paraiškos pradžios ir pabaigos laikai;
- 60.11. faktiniai paraiškos pradžios ir pabaigos laikai;
- 60.12. tuo atveju, kai paraiška pratęsiama – paraiškoje nurodoma įrenginio būsenos pakeitimo pabaiga, kas paraišką perdavė, priėmė, data ir laikas;
- 60.13. vardai ir pavardės perdavusiųjų ir priėmusiųjų paraiškas, data ir laikas;
- 60.14. paraiškos suderinimas su suinteresuotais fiziniais ir juridiniais asmenimis;
- 60.15. paraišką leidžiančiojo asmens vardas ir pavardė, data ir laikas;
- 60.16. jeigu būtina, režiminiai ir kiti nurodymai.

PENKTASIS SKIRSNIS PERJUNGIMŲ LAPELIAI IR PROGRAMOS

61. Sudėtingieji perjungimai taip pat perjungimai elektros įrenginiuose be blokuotės ar su netvarkinga blokuote turi būti atliekami pagal perjungimo lapelius, o Nuostatuose nustatytais atvejais – pagal perjungimo programas. Perjungimo lapelis ar programa, tai rašytinis techninis dokumentas, kuriame nurodyta elektros įrenginių perjungimo užduotis, perjungimų pradžios ir pabaigos laikas, operacijų atlikimo eiliškumas bei perjungimus atliekantys asmenys. Perjungimų programas naudoja operatyviniai darbuotojai, vadovaujantys perjungimams skirtingų valdymo pakopų operatyviniams darbuotojams ir skirtingų objektų elektros įrenginiuose.

62. Perdavimo sistemos operatoriaus dispečerių operatyviai valdomų elektros įrenginių tipinius perjungimo lapelius ar tipines perjungimo programas rengia ir pasirašo vadovo įgaliotų asmenų, atsakingų už dispečerinį valdymą ir techninę priežiūrą, paskirti darbuotojai. Tipinių

perjungimų lapelių ar perjungimų programų sąrašus tvirtina perdavimo sistemos operatoriaus vadovo įgaliojimas, atsakingas už dispečerinį valdymą.

63. Operatorių valdomų elektros įrenginių, esančių atskyrimo riboje (pvz. 110/10 kV transformatoriai ir jų 110 kV dalies prijunginių pirminės komutacijos įrenginiai) tipinius perjungimo lapelius rengia ir pasirašo atitinkamų operatorių vadovų įgaliojimų asmenų, atsakingų už dispečerinį valdymą ir tinklo priežiūrą, paskirti darbuotojai.

64. Skirstomųjų tinklų operatoriaus operatyviai valdomų elektros įrenginių tipinius perjungimo lapelius rengia padaliniai, atsakingi už įrenginių eksploatavimą ir dispečerinį valdymą, o juos pasirašo tų padalinių vadovai ar jų įgaliojimų asmenys. Sąrašą sudėtingų perjungimų elektros įrenginiuose, kuriems reikia sudaryti tipinius perjungimo lapelius ar programas, tvirtina skirstomųjų tinklų operatoriaus vadovo įgaliojimas, atsakingas už dispečerinį valdymą.

65. Įjungti naujas ar rekonstruotas 35 kV ir aukštesnės įtampos elektros linijas, transformatorių pastočių, elektrinių elektros įrenginius galima tik vadovaujantis suderinta ir patvirtinta vienkartinė įjungimo programa ar perjungimo lapeliu. Programoje ar perjungimo lapelyje turi būti nurodyta elektros įrenginio įjungimo tvarka (eiliškumas), kokios turi būti įjungtos relinės apsaugos bei automatika ir kokios būklės paliekamas įrenginys po įjungimo.

66. Operatorių, gamintojų ir vartotojų operatyvinių darbuotojų operatyviai valdomiems ir tvarkomiems elektros įrenginiams įjungimo programą tvirtina asmenys atsakingi už šių įrenginių techninę priežiūrą.

67. Įvykus pasikeitimui pirminių elektros įrenginių ir (ar) antrinių grandinių dalyje, būtina nedelsiant atnaujinti tipinį perjungimo lapelį.

68. Operatyviniai perjungimai elektros įrenginiuose gali būti vykdomi automatiškai, tai yra keičiant įrenginio operatyvinę būklę naudojant dispečerinio valdymo sistemoje suprogramuotą operacijų atlikimo seką – automatizuotą perjungimo lapelį. Automatizuotas perjungimų lapelis rengiamas naudojant tik patvirtintus tipinius perjungimų lapelius ar tipines perjungimų programas.

IV SKYRIUS DISPEČERINIO VALDYMO VYKDYMAS

PIRMASIS SKIRSNIS OPERATYVINIO DISPEČERINIO VALDYMO TVARKA

69. Sistemos dispečeris tiesiogiai vadovauja elektrinių pamainos vadovams, perdavimo tinklo dispečeriams ir kitiems pavaldiems operatyviniams ar operatyviniams remonto darbuotojams atliekant operatyvinius perjungimus elektros įrenginiuose, esančiuose sistemos dispečerio operatyviniame valdyme.

70. Balanso dispečeris tiesiogiai vadovauja elektrinių pamainos vadovams, perdavimo tinklo dispečeriams ir kitiems pavaldiems operatyviniams ar operatyviniams remonto darbuotojams atliekant perjungimus elektros įrenginiuose, esančiuose balanso dispečerio operatyviniame valdyme.

71. Perdavimo tinklo dispečeris tiesiogiai vadovauja elektrinių pamainos vadovams, skirstomųjų tinklų dispečeriams ir kitiems pavaldiems operatyviniams ar operatyviniams remonto darbuotojams atliekant operatyvinius perjungimus elektros įrenginiuose, esančiuose perdavimo tinklo dispečerio operatyviniame valdyme.

72. Skirstomųjų tinklų dispečeris tiesiogiai vadovauja elektrinių pamainos vadovams, operatyvinėms brigadoms, juridinių ar fizinių asmenų, kurių elektros įrenginiai prijungti prie skirstomųjų tinklų, operatyviniams darbuotojams atliekant operatyvinius perjungimus perdavimo sistemos ar skirstomųjų tinklų elektros įrenginiuose.

73. Elektros įrenginys įjungiamas gavus darbų vykdytojo, prižiūrinčiojo ar kito už darbų saugą atsakingo asmens pranešimą apie darbų baigtį pagal nurodymą, pavedimą arba darbus vykdytus techninės priežiūros tvarka ir atlikus įrašus operatyviniuose dokumentuose bei papildomai

suderinus su aukštesnės ar žemesnės pakopos operatyviniu darbuotoju, priklausomai kieno operatyviniame tvarkyme yra įjungiamas elektros įrenginys.

74. Tarp operatorių, gamintojų ir vartotojų gali būti sudarytos sutartys dėl operatyvinių perjungimų elektros įrenginiuose. Sutarčių nuostatos negali prieštarauti pagrindiniams Nuostatuose apibrėžtiems principams.

75. Tarpusavio santykiai dėl elektros įrenginių išjungimo remontui ar į rezervą, įjungimo dirbti ar bandymams gali būti grindžiami bei numatytos papildomos paslaugos gali būti teikiamos Nuostatų 74 punkte nurodytų sutarčių pagrindu.

76. Operatorių, gamintojų ir vartotojų operatyviniai darbuotojai perjungimus elektros įrenginiuose atlieka tarpusavyje suderintų grafikų, paraiškų, instrukcijų ir sutarčių nustatyta tvarka ir laiku.

77. Operatorių, gamintojų ir vartotojų operatyviniai darbuotojai turi nedelsiant pranešti vieni kitiems apie operatyvinių perjungimų metu atsiradusius elektros įrenginių gedimus bei defektus.

78. Už operatorių, gamintojų ir vartotojų operatyvinių darbuotojų ir operatyvinių remonto darbuotojų mokymą atsakingi vadovai ar jų įgalioti asmenys.

79. Operatorių dispečeriai, elektrinių pamainos vadovai ar vartotojų operatyviniai darbuotojai, perimdami budėjimą tarpusavyje turi pasikeisti informacija apie elektros įrenginių būklę, sujungimų schemų pakeitimus ir kitą svarbią informaciją bei apie tai pažymėti operatyviniuose dokumentuose.

80. Sinchroniškai ir asinchroniškai dirbančiose elektros energetikos sistemose, santykiai tarp skirtingų operatyvinio dispečerinio valdymo pakopų, neatsižvelgiant į elektros tinklų ir įrenginių nuosavybės formas, reglamentuojami Nuostatais ir (ar) tarpusavio sutartimis.

ANTRASIS SKIRSNIS ELEKTROS ENERGETIKOS SISTEMOS BALANSO VALDYMAS

81. Elektros energetikos sistemos nacionalinės balansavimo funkcijos vykdymą realiu laiku atlieka perdavimo sistemos operatoriaus balanso dispečeris. Elektros energijos pirkimas ir pardavimas nacionalinės balansavimo funkcijos vykdymui atliekamas vadovaujantis Prekybos elektros energija taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2009 m. gruodžio 9 d. įsakymu Nr. 1-244 „Dėl Prekybos elektros energija taisyklių patvirtinimo.“

82. Gamintojų ir vartotojų (turinčių generuojančius elektros įrenginius) operatyviniai darbuotojai turi vykdyti elektros energijos gamybos planą, kuris yra sudaromas vadovaujantis Prekybos elektros energija taisyklėmis.

83. Operatoriai, vykdydami elektros energetikos sistemos dispečerinį valdymą, privalo užtikrinti, kad visas gamintojo pasiūlytas elektros energijos kiekis, pagamintas naudojant atsinaujinančius energijos išteklius ir (ar) didelio naudingumo kogeneracijos būdu, būtų pirmumo teise iš gamintojo priimtas, perduotas ir (ar) paskirstytas. Elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių ir (ar) pagamintos didelio naudingumo kogeneracijos būdu, persiuntimas elektros tinklais gali būti ribojamas ar laikinai sustabdomas esant elektros energetikos sistemos avarinei situacijai ar dėl kitų techninių priežasčių, kai nediskriminaciniais pagrindais ir laikantis Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo 31 straipsnio 2 dalies ir 39 straipsnio 2 dalies nustatytų prioritetų tvarkos ribojamas elektros tinklų pralaidumas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1-14](#), 2017-01-17, paskelbta TAR 2017-01-17, i. k. 2017-01008

TREČIASIS SKIRSNIS OPERATYVINIAI POKALBIAI IR OPERATYVINIS ŽURNALAS

84. Operatyvinių pokalbių teisė suteikiama operatorių, gamintojų ir vartotojų vadovų ar jų įgaliotų asmenų tvarkomuoju dokumentu.

85. Operatyviniai pokalbiai turi būti trumpi, aiškūs ir tikslūs. Kiekvienas pokalbis pradedamas abipusiu savo objektų bei vardų ir pavardžių pasakymu. Jei pokalbis vyksta ne

tiesioginiu (operatyviniu) telefono kanalu, tai atsakant į kvietimą, reikia pranešti ir savo užimamas pareigas. Pirmasis savo vardą ir pavardę pasako kviečiamasis asmuo, paskui kviečiantysis.

86. Prieš konkrečią komandą operacijoms vykdyti, pradžioje nurodomas operacijos tikslas. Pavyzdžiui: „pradedame pagal paraišką Nr. XX 330 kV OL „Kaunas–Šiauliai“ atjungimą“ ir panašiai. Komandos turi būti liepiamosios formos, konkrečios ir trumpos: pavyzdžiui „praneškite, įjunkite, atjunkite“ ir panašiai. Tokie žodžiai, kaip: „prašau, malonėkite, reikia“ ir panašūs operatyvinėje kalboje nevertotini.

87. Operatyviniai darbuotojai, gavę komandą, ją pakartoja, o davę komandą įsitikina, ar yra teisingai suprasti. Po to komanda patvirtinama: „teisingai, vykdykite...., teisingai, įjunkite....“ ir panašiai.

88. Operatyvinis darbuotojas, įvykdęs komandą, apie tai praneša komandą davusiajam asmeniui. Pranešimo pavyzdys: „dispečeris, vardas pavardė, 14 val. 15 min., Eigulių transformatorinėje pastotėje linijinis jungtuvas L-Šilkas 1 išjungtas, apkrovos nėra“.

89. Operatyvinėje kalboje draudžiama vartoti sutrumpintus elektros įrenginių, prijunginių, relinės, technologinės apsaugos ir automatikos pavadinimus. Elektros įrenginių ir jų elementų, nurodytų Nuostatų priede, sutrumpinimai leidžiami tik įrašant juos į operatyvinius dokumentus.

90. Perdavimo sistemos operatoriui vykdant reguliavimo elektros energijos užsakymus ar aktyvuojant galios rezervus, operatyviniame žurnale įrašomas mažinamos ar didinamos galios kiekis, nurodomas reguliavimo pradžios ir pabaigos laikas bei elektros energijos kaina. Aktyvuojant avarinį galios rezervą papildomai nurodoma rezervo aktyvavimo priežastis.

91. Operatyvinio žurnalo ir pamainos (paros) žiniaraščio formas nustato operatorių, gamintojų ir vartotojų vadovas ar jo įgaliotas asmuo. Nustatomi operatyvinio žurnalo ir pamainos (paros) žiniaraščio šie reikalavimai:

91.1. Operatyviniame žurnale turi būti pildomas įrašo laikas, turinys bei turi būti vieta pastaboms.

91.2. Operatoriai, gamintojai ir vartotojai gali naudoti elektroninį operatyvinį žurnalą, tokiu atveju turi būti numatyti operatyvinių darbuotojų veiksmai sutrikus elektroninio operatyvinio žurnalo veikimui.

91.3. Pamainos (paros) žiniaraštyje operatyviniai darbuotojai turi įrašyti visus pakitimus nuo patvirtintos normalių elektrinių sujungimų schemas ir kitus nuokrypius nuo normalaus elektros įrenginių darbo režimo.

92. Operatyviniai pokalbiai turi būti fiksuojami operatyviame žurnale ir įrašyti kalbos dokumentavimo (įrašymo) įranga. Operatyvinių pokalbių įrašai, padaryti kalbos dokumentavimo įranga, turi būti saugomi ne trumpiau kaip 30 parų. Už operatyvinių pokalbių įrašų apsaugą ir saugojimą atsako įrašus atliekantys operatoriai, gamintojai ir vartotojai.

KETVIRTASIS SKIRSNIS

OPERATYVINIŲ DARBUOTOJŲ PAMAINŲ PASIKEITIMAS

93. Pamainą pradedantis operatyvinis darbuotojas susipažįsta su įrašais operatyviniuose dokumentuose ir aukštosios pakopos operatyvinių darbuotojų komandomis.

94. Baigus budėjimą, operatyviniame žurnale arba paros žiniaraštyje operatyviniai darbuotojai privalo įrašyti apie visus nuokrypius nuo patvirtintos normalių elektrinių sujungimų schemas, taip pat apie relinės apsaugos ir automatikos nuokrypius nuo normalaus režimo. Patikrinti schemoje makete (dispečerinio valdymo sistemos schemoje) ir operatyviniame žurnale žymėjimus apie atliekamus darbus (ženklai, spaudai, įžemiklių uždėjimo (nuėmimo) pažymėjimai ir kita).

95. Baigiantis pamainą dispečeris informuoja pamainą pradedantį operatyvinį darbuotoją apie visus nuokrypius nuo normalaus elektros įrenginių darbo režimo, nuo nustatytų grafikų, apie elektros energijos persiuntimo vartotojams apribojimus bei sumažėjusį elektros energijos aprūpinimo patikimumą, apie ryšio kanalų bei teleinformacijos būklę.

96. Operatyviniame žurnale pažymimas tikslus pamainų pasikeitimo laikas ir patvirtinamas pamainą baigiančio ir pamainą pradedančio operatyvinių darbuotojų parašais. Naudojant elektroninį

operatyvinį žurnalą, pamainų pasikeitimas įforminamas operatyvinių darbuotojų registracija informacinėje sistemoje ar kita nustatyta tvarka.

97. Operatyvinis darbuotojas, pradėjęs pamainą, praneša apie elektros įrenginių ir tinklo būklę aukštesnės pakopos operatyviniam darbuotojui, o pastarasis, išklauses pranešimus, įrašo operatyviniame žurnale vardus, pavardes ir nuokrypius nuo normalaus arba nustatyto elektros įrenginių darbo režimo, kurie dar nepažymėti operatyviniuose dokumentuose.

PENKTASIS SKIRSNIS ELEKTROS ĮRENGINIŲ ATJUNGIMAS REMONTUI

98. Operatorių dispečeriai leidžia pavaldiems operatyviniams ar operatyviniams remonto darbuotojams atjungti elektros įrenginius, esančius jų operatyviniame valdyme ir tvarkyme. Operatyviniame žurnale operatyvinis darbuotojas įrašo kam ir kokį elektros įrenginį leista atjungti bei įvykdymo laikas. Jeigu atjungiant elektros įrenginį reikia keisti pagrindinę tinklo schemą, relinės apsaugos ir automatikos nuostatus bei elektros įrenginių darbo režimą kituose objektuose, tai operatyvinis darbuotojas duodamas komandas, koordinuoja jų eiliškumą.

99. Operatorių dispečeriai, duodami užduotis atjungti (įjungti) jų operatyviai valdomus elektros įrenginius, perduoda visas komandas eilės tvarka nustatyta perjungimų lapelyje ar progamoje.

100. Kai visi operatyviniai pokalbiai įrašomi į įrašymo įrenginį, operatyviniame žurnale užtenka tik pažymėti atitinkamo perjungimų lapelio ar programos užduotį, numerį, vykdymo pradžią ir pabaigą.

101. Operatyviniai budintys darbuotojai visas elektros įrenginių atjungimo / įjungimo ar perjungimo operacijas įrašo į operatyvinį žurnalą arba jeigu perjungimai atliekami pagal iš anksto parengtus perjungimų lapelius (tipinius perjungimų lapelius) sutikrina operacijų eiliškumą ir įrašo bendrą užduotį, operatyvinės brigados operatyvinio žurnalo nepildo.

102. Visus atliktus elektros įrenginių įžeminimus operatorių dispečeriai pažymi operatyviniame žurnale, paros žiniaraštyje bei schemoje makete ar dispečerinio valdymo sistemos schemoje.

103. Leisdamas dirbti elektros įrenginiuose, operatyvinis darbuotojas operatyviniame žurnale įrašo, kam davė leidimą ir darbų pradžios laiką.

104. Gavęs pranešimą apie darbų pabaigą, operatyvinis darbuotojas tai pažymi operatyviniame žurnale šalia tos žymos, pagal kurią buvo leista dirbti elektros įrenginiuose.

105. Operatyvinis darbuotojas gavęs pranešimą apie įžemiklių nuėmimą, atjungimą, apie tai pažymi operatyviniame žurnale, schemoje makete, dispečerinio valdymo sistemos schemoje bei pamainos (paros) žiniaraštyje.

106. Prieš pradėdami elektros įrenginių įjungimo operacijas operatorių dispečeriai perspėja tuose objektuose esančius darbuotojus apie elektros įrenginių įjungimą.

ŠEŠTASIS SKIRSNIS AVARINIŲ SITUACIJŲ ELEKTROS ĮRENGINIULOSELIKVIDAVIMAS

107. Avarinių situacijų likvidavimui elektros įrenginiuose teikiama pirmenybė pagal įtampos lygį – 400, 330, 110, 35, 30, 27.5, 20, 10, 6, 0,4 kV elektros tinkluose, atsižvelgiant į branduolinę saugą, vartotojų kategoriją, avarinės situacijos keliamą pavojų žmonių gyvybei, sveikatai, įrenginiams, turtui bei aplinkai. Surinkę reikiamą informaciją, sprendimą dėl avarinių situacijų elektros įrenginiuose likvidavimo eiliškumo priima operatorių, gamintojų ir vartotojų operatyviniai darbuotojai.

108. Operatorių, gamintojų ir vartotojų dispečerinėse turi būti vietinė avarijų ir technologinių sutrikimų likvidavimo instrukcija, kuria vadovaujantis likviduojamos avarijos bei sutrikimai elektros įrenginiuose. Perdavimo sistemos operatoriaus dispečeriniuose pultuose papildomai privalo būti elektros įrenginių avarijų prevencijos ir likvidavimo planas.

109. Susidarius generuojančios galios trūkumui dėl elektros įrenginių avarinių sutrikimų ar esant elektros energijos ir kuro trūkumui elektros energetikos sistemoje, pagal sistemos dispečerio komandą perdavimo tinklo ir skirstomųjų tinklų dispečeriai bei vartotojų operatyviniai darbuotojai, remdamiesi vartotojų elektros energijos ir galios apribojimų bei avarinių atjungimų grafikais bei siekdami užtikrinti visuomenės interesus, privalo atlikti vartotojų elektros įrenginių avarinį ribojimą ar atjungimą. Operatoriai vartotojų elektros energijos ir galios apribojimų bei avarinių atjungimų grafikus sudaro pagal Laikino elektros energijos persiuntimo nutraukimo siekiant užtikrinti visuomenės interesus sąlygos ir su tuo susijusių nuostolių apskaičiavimo ir atlyginimo aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2010 balandžio 19 d. įsakymu Nr. 1-121 „Dėl Laikino elektros energijos persiuntimo nutraukimo siekiant užtikrinti visuomenės interesus sąlygos ir su tuo susijusių nuostolių apskaičiavimo ir atlyginimo aprašo patvirtinimo“ ir kitų teisės aktų nustatytus reikalavimus.

110. Planine tvarka atjungiant elektros įrenginius perdavimo tinkluose ir tuo pačiu metu įvykus avarinei situacijai skirstomųjų tinklų elektros įrenginiuose, atjungimas gali būti nutrauktas atsižvelgiant į avarinės situacijos svarbą. Surinkę reikiamą informaciją ir atsižvelgę į skirstomųjų tinklų dispečerio esamos situacijos vertinimą, sprendimą dėl perjungimų vykdymo eiliškumo priima operatorių, gamintojų ir vartotojų operatyviniai darbuotojai.

111. Įrašai avarijų elektros įrenginiuose metu, turi būti trumpi, tikslūs, ypač apie laiką, reiškinius ir operacijų eigą.

112. Pirminė informacija, apsikeitus vardais ir pavardėmis, prasideda žodžiu „avarija“, po to seka pranešimo turinys.

113. Klausiant avarijos nepaliesto elektros energetikos objekto operatyvinio darbuotojo, reikia pasakyti „sistemoje (tinkluose, elektrinėje...) avarija“ ir reikalauti norimos informacijos.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

114. Kilus avarinei situacijai ar teisės aktų nustatyta tvarka paskelbus ekstremaliąją energetikos padėtį elektros energetikos sektoriuje gamintojai, sistemos naudotojai, vartotojai privalo vykdyti perdavimo sistemos ir (ar) skirstomųjų tinklų operatorių nurodymus. Operatoriai privalo imtis visų priemonių, kad būtų kuo mažiau apribotas elektros energijos persiuntimas vartotojams.

115. Asmenys, nesilaikantys ar nevykdantys Nuostatų reikalavimų, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

Dispečerinio elektros energetikos
sistemos valdymo nuostatų
priedas

**PAGRINDINIŲ ELEKTROS ĮRENGINIŲ IR KITŲ ELEMENTŲ SUTARTINIAI
SUTRUMPINIMAI ELEKTROS ENERGETIKOS SITEMOJE**

Lentelė. Elektros linijų ir įrenginių sutartiniai sutrumpinimai

Elektros linijų ir įrenginių pavadinimas	Žymėjimas
Atkirta	A
Alyvinis jungtuvas	AJ
Apeinamasis komutavimo įrenginys	AP
Apsauga (signalizacija) nuo perkrovos	Perkr.
Asinchroninio režimo likvidavimo automatika	ARLA
Atjungtos linijos fiksavimo automatika	ALFA
Aukštojo dažnio blokuotė	ADB
Automatinis dažninis nukrovimas	ADN
Automatinis galios reguliatorius	AGR
Automatinis įtampos reguliatorius	AĮR
Automatinis kartotinis įjungimas	AKĮ
Automatinis rezervo įjungimas	ARĮ
Automatinis žadinimo reguliatorius	AŽR
Autotransformatorius	AT
Blokas	B
Cirkuliacinis siurblys	CS
Dalijimo apsauga	Dal. aps.
Dalijimo automatika	DA
Automatinis kartotinis įjungimas, atsikūrus elektros energetikos sistemos dažniui (dažninis AKĮ)	DAKĮ
Diferencinė apsauga	Dif. aps.
Diferencinė fazinė apsauga	DFA
Dispečerinio valdymo sistema	DVS
Distancinė apsauga	Dist.
Dujinis jungtuvas	DJ
Elektrinė	E
Elektrinis maitinimo siurblys	EMS
Fazių nepersijungimo apsauga	FNA

Fiksuojantys prietaisai	FP
Greitaveikis trifazis automatinis kartotinis įjungimas	GAKĮ
Galios skyriklis	GS
Garo katilas	GK
Generatorius	G
Hidroagregatas	HA
Hidrogeneratorius	HG
Iškroviklis	IŠK
Įtampos transformatorius	ĮT
Įžemėjimo apsauga	Ž
Jungties komutavimo įrenginys	J
Jungtuvo rezervavimo įtaisas, veikiantis, kai sutrikęs (sugedęs) jungtuvas trumpojo jungimo metu neįvykdo išjungimo komandos (sutrikusio jungtuvo apsauga)	JRĮ
Kabelių linija	KL
Kintamos srovės savų reikmių skydas	KSSRS
Kombinuotas srovės/įtampos transformatorius	ST/ĮT
Kombinuoto ciklo blokas	KCB
Komercinių duomenų valdiklis	KDV
Kompensacinė ritė	KR
Kompensacinės ritės transformatorius	KRT
Komplektinė transformatorinė	KT
Kondensato siurblys	KS
Kondensatorių baterija	KB
Linijų diferencinė išilginė apsauga	DLA
Maitinimo siurblys	MS
Maksimaliosios srovės apsauga	MSA
Modulinė transformatorinė	MT
Momentinių duomenų valdiklis	MDV
Neutralė	N
Nukrovimo automatika	NA
Trifazis automatinis kartotinis įjungimas, netikrinant jungiamųjų sistemų sinchronizmo sąlygų (nesinchroninis AKĮ)	NAKĮ
Nuolatinės srovės savų reikmių skydas	NSSRS
Oro linija	OL
Orinis jungtuvas	OJ

Avarių prevencijos automatika	PA
Reguliavimo transformatorius	RT
Relinė apsauga ir automatika	RAA
Transformatoriaus įtampos reguliavimas (regulatorius), esant apkrovai	REA
Ribotuvas	RIB
Ryšių elementas (kondensatorius, užtvėriklio ritė, filtras)	R
Savųjų reikmių transformatorius	SRT
Skirstomasis punktas	SP
Skirtuvas	SKR
Skyriklis	S
Srovės transformatorius	ST
Stacionarioji transformatorinė	TR
Šynos	Š
Šynų automatinis kartotinis įjungimas	ŠAKĮ
Šynų diferencinė apsauga	ŠDA
Šuntinis reaktorius	ŠRE
Tarpsekcinis komutavimo įrenginys	APS
Tarpsekcinis komutavimo įrenginys	TS
Tarpšyninis komutavimo įrenginys	TŠ
Teleinformacija	TI
Teleinformacijos surinkimo ir perdavimo įrenginys	TSPĮ
Televaldymas	TV
Tiltelio schemas komutavimo įrenginys	TL
Transformatorius	T
Transformatorių pastotė	TP
Trifazis automatinis kartotinis įjungimas	TAKĮ
Trumpiklis	TRP
Trumpojo jungimo srovių ribojimo reaktorius	RE
Turbininis maitinimo siurblys	TMS
Turbogeneratorius	TG
Vakuminis jungtuvas	VJ
Valdomas šuntinis reaktorius	VŠR
Vidutinės 6-10 kV įtampos kabelių spinta	VKS
Vienfazis automatinis kartotinis įjungimas	VAKĮ

Žemosios 0,4 kV įtampos kabelių spinta	KS
--	----

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija, Įsakymas

Nr. [1-14](#), 2017-01-17, paskelbta TAR 2017-01-17, i. k. 2017-01008

Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministro 2015 m. vasario 20 d. įsakymo Nr. 1-54 „Dėl Dispečerinio elektros energetikos sistemos valdymo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo